met de dood van de werknemer is vervallen.

4. De aanspraak op de in artikel 79, lid 3, van verordening nr. 1408/71 genoemde uitkeringen wordt ingevolge deze bepaling ter voorkoming van dubbele uitkeringen slechts geschorst, voor zover deze cumuleert met aanspraken op uitkeringen van dezelfde aard, die op grond van verrichte beroepswerkzaamheden bestaan.

In de zaak 115/77,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van het Landessozialgericht für das Land Nordrhein-Westfalen, Essen, in het aldaar aanhangig geding tussen

GERT LAUMANN EN ANJA LAUMANN

en

LANDESVERSICHERUNGSANSTALT RHEINPROVINZ, Düsseldorf,

om een prejudiciële beslissing inzake de uitlegging van artikel 79, lid 3, van verordening (EEG) nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen (PB L 149 van 1971, blz. 3),

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE,

samengesteld als volgt: H. Kutscher, president, M. Sørensen en G. Bosco, kamerpresidenten, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart en A. O'Keeffe, rechters,

advocaat-generaal: G. Reischl
griffier: A. Van Houtte

het navolgende

ARREST

Ten aanzien van de feiten

Overwegende dat de feiten, het procesverloop en de krachtens artikel 20 van 's Hofs EEG-Statuut ingediende opmerkingen kunnen worden samengevat als volgt:

I — Feiten en procesverloop

1. Uitgangspunt van het hoofdgeding vormt artikel 79, lid 3, van verordening (EEG) nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 (PB L 149 van 1971, blz. 2), welke bepaling valt onder hoofdstuk 8 — „Bijslagen voor kinderen die ten laste komen van pensioen- of rentetrekkers en voor wezen" — van titel III — „Bijzondere bepalingen met betrekking tot de verschillende soorten prestaties" —.
2. Artikel 77 heeft betrekking op kinderen ten laste van pensioen- of rentetrekkers. Artikel 78, dat de rechtspositie van wezen regelt, bepaalt in lid 1:

„Voor de toepassing van dit artikel worden onder ‚bijslagen' verstaan kinderbijslagen, en eventueel aanvullende of bijzondere bijslagen voor wezen, alsmede wezenpensioenen of wezenrenten . . ."

en in lid 2:

„Ongeacht op het grondgebied van welke Lid-Staat de wees of de natuurlijke persoon of rechtspersoon te wiens laste deze wees in feite komt, woont, worden de bijslagen voor wezen toegekend volgens onderstaande regel:

a) voor de wees van een overleden werknemer die aan de wettelijke regeling van één enkele Lid-Staat onderworpen was, overeenkomstig de wettelijke regeling van die staat;

b) . . .".

3. Artikel 79, dat gemeenschappelijke bepalingen bevat inzake bijslagen voor kinderen ten laste van pensioen- of rentetrekkers en voor wezen, bepaalt in lid 3:

„De aanspraken op de bijslagen, verschuldigd krachtens lid 2 en krachtens de artikelen 77 en 78, worden geschorst, indien voor de kinderen krachtens de wettelijke regeling van een Lid-Staat op grond van verrichte beroepswerkzaamheden recht op gezins- of kinderbijslagen bestaat. In dat geval worden de betrokkenen als gezinsleden van een werknemer beschouwd."

4. Verzoekers in het hoofdgeding, Gert Laumann (geboren op 7 april 1965) en Anja Laumann (geboren op 13 januari 1967), beiden van Duitse nationaliteit, zijn de minderjarige kinderen uit het, later door echtscheiding ontbonden, huwelijk van Hubert Laumann, overleden op 11 januari 1974, en Waltraud Laumann.

5. Bij besluit van 18 juli 1975 kende het Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz te Düsseldorf aan verzoekers vanaf 11 januari 1974 elk een rente toe ad 179,20 DM per maand en vanaf 1 juli 1975 ad 219,10 DM per maand, doch onder verwijzing naar artikel 79, lid 3, van verordening (EEG) nr. 1408/71 schorste zij de pensioenaanspraak van verzoekers, omdat de echtgenoot van hun hertrouwde moeder sinds 1 augustus 1972 voor de beide in zijn gezin te Eupen (België) wonende verzoekers krachtens de Belgische sociale wetgeving kinderbijslag ontving. Deze kinderbijslag wordt door de Verrekenkas voor gezinsvergoedingen in het gewest

Luik betaald over de door de stiefvader van verzoekers in België vervulde arbeidstijdvakken.

6. Het door verzoekers tegen dit besluit ingestelde beroep werd door het Sozialgericht Düsseldorf bij vonnis van 29 oktober 1976 verworpen. Het Sozialgericht achtte het besluit en de motivering juist.

7. Verzoekers wendden zich daarop tot het Landessozialgericht für das Land Nordrhein- Westfalen te Essen, dat bij beschikking van 1 september 1977 besloot de procedure te schorsen en het Hof van Justitie der Europese Gemeenschappen krachtens artikel 177 EEG-Verdrag de volgende prejudiciële vragen voor te leggen:

„1. Wanneer een — na het overlijden van de man opnieuw in het huwelijk getreden — moeder, die voor haar kinderen in Duitsland behalve op wezenpensioen aanspraak kan maken op ‚kindergeld', naar België verhuist en de stiefvader een gezinsvergoeding voor wezen ontvangt van de Verrekenkas voor gezinsvergoedingen in het gewest Luik, sluimert dan de aanspraak op een Duits wezenpensioen ex paragraaf 1267 Reichsversicherungsordnung (RVO) op grond van artikel 79, lid 3, van verordening (EEG) nr. 1408/71

a) ten volle of

b) slechts voor zover de som van het Duitse wezenpensioen en de Belgische gezinsvergoeding de som van het Duitse wezenpensioen en het Duitse wettelijke ‚Kindergeld' (Bundeskindergeldgesetz) te boven gaat?

2. Of moet artikel 79, lid 3, van verordening nr. 1408/71 aldus worden verstaan dat aanspraken op vergoedingen ingevolge de artikelen 77, 78 en 79, lid 2, der verordening ter voorkoming van dubbele uitkeringen alleen worden geschorst, indien soortgelijke aanspraken in een andere Lid-Staat worden verleend, met andere woorden: leiden aanspraken op wezenpensioen jegens verzekeringsorganen in twee Lid-Staten tot schorsing van een van beide aanspraken op wezenpensioen en leiden aanspraken op kinderbijslag in twee Lid-Staten tot schorsing van een van beide aanspraken op kinderbijslag, terwijl artikel 79, lid 3, niet van toepassing is op aanspraken van verschillende aard in twee Lid-Staten (bij voorbeeld enerzijds kinderbijslag en anderzijds wezenpensioen)?"

8. Het Hof heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

II — Opmerkingen, ingediend krachtens artikel 20 van 's Hofs EEG-Statuut

Verzoekers in het hoofdgeding beperken zich tot overlegging van een overzicht van de door de Belgische Kas te hunnen gunste aan hun stiefvader betaalde kinderbijslag.

Volgens *verweerster in het hoofdgeding* staan in artikel 79, lid 3, van verordening (EEG) nr. 1408/71 twee voorwaarden waaronder het recht op uitkeringen voor wezen wordt geschorst:

1. Het moet om kinderbijslag of om overeenkomstige uitkeringen gaan (artikel 78, lid 1) en

2. met betrekking tot kinderen die in beginsel rechthebbenden zijn krachtens artikel 78, lid 1, moet recht op gezins- of kinderbijslagen bestaan krachtens de wettelijke regeling van een Lid-Staat op grond van verrichte beroepswerkzaamheden.

Indien deze voorwaarden zijn vervuld, dient de aanspraak op uitkeringen op grond van bovengenoemde bepalingen ten volle te worden geschorst.

Artikel 79, lid 3, doelt immers alleen op kinderen waarvoor recht op uitkering bestaat. Dit blijkt duidelijk uit de laatste zin: „In dat geval worden de betrokkenen als gezinsleden van een werknemer beschouwd", hetgeen wil zeggen dat om redenen van gelijke behandeling ingeval van meerdere of verschillende aanspraken op uitkeringen de kinderen niet als nagelaten betrekkingen van een werknemer doch als gezinsleden van een werknemer moeten worden beschouwd en derhalve onder meer geen aanspraak kunnen maken op wezenrente doch slechts op uitkeringen of kinderbijslagen krachtens de wettelijke regeling van een Lid-Staat op grond van verrichte beroepswerkzaamheden.

De Italiaanse regering merkt inleidend op dat bij ontbreken van een nationale bepaling over de schorsing van wezenrente in een geval als het onderhavige de verwijzingsbeschikking aldus dient te worden gelezen dat de schorsing die tot het geschil voor de nationale rechter heeft geleid, haar grond uitsluitend in verordening (EEG) nr. 1408/71 vindt. Tevens zal het Hof van Justitie hebben uit te maken of de gestelde prejudiciële vragen alleen de uitlegging of ook de geldigheid van artikel 79, lid 3, der verordening betreffen.

De Italiaanse regering wijst er voorts op dat volgens artikel 1 der verordening een verschil bestaat tussen kinderbijslagen (die rechtstreeks en uitsluitend aan de werknemer toekomen en niet aan het gezinslid waarvoor zij worden betaald) en de wezenrente (die rechtstreeks en uitsluitend aan de wees toekomt, ook al wordt zij in feite geïnd door de natuurlijke of rechtspersonen die in diens onderhoud voorzien). Het kan als een innerlijke tegenspraak in de verordening worden gezien dat met dit verschil, dat trouwens ook wordt erkend in artikel 44, lid 3, der verordening (waarin de wezenrente wordt uitgesloten van de toepassing van hoofdstuk 3 — ouderdom en overlijden (pensioen) —) niet ten volle rekening wordt gehouden in artikel 78, lid 1 (en daarmede in artikel 79). Immers, de „verrichting van beroepswerkzaamheden" (artikel 79, lid 3, en artikel 12, lid 3) is de eigen gedraging van een bepaald persoon, de uitdrukking van een persoonlijke keuze: het mag gerechtvaardigd zijn dat deze situatie rechtsgevolgen heeft voor invaliditeitsuitkeringen of voor vervroegde pensioenuitkeringen die toekomen aan de persoon zelf die haar heeft bewerkstelligd, doch het is niet te rechtvaardigen dat deze situatie rechtsgevolgen teweeg brengt voor een derde en diens belangen schaadt. In het onderhavige geval zou dit ertoe leiden dat de aanspraken op wezenrente van twee wezen zouden worden geschorst door het tweede huwelijk van hun moeder en het verrichten van beroepswerkzaamheden door hun stiefvader.

Uitgaande van deze overwegingen, gaat de Italiaanse regering nader in op de juiste uitlegging van artikel 78, lid 1, en artikel 79, lid 3, van verordening (EEG) nr. 1408/71.

Artikel 48, lid 2, van het Verdrag verbiedt „elke discriminatie" tussen de werknemers der Lid-Staten, evenals tussen rechthebbenden op verzekeringsuitkeringen in verband met arbeidsverhoudingen. Zolang nu een rechthebbende op wezenpensioen (of rente) binnen de Lid-Staat blijft, welke op grond van de nationale wettelijke regeling verplicht is tot uitkering hiervan, kan dit recht niet worden geschorst. Dit zou daarentegen wel het geval kunnen zijn, wanneer artikel 79, lid 3, toepassing vindt.

De uitlegging die verweerster in het hoofdgeding aan deze bepaling geeft, zou leiden tot een niet gerechtvaardigd verschil in behandeling van een wees die binnen een Lid-Staat blijft, en een wees die zich binnen de Gemeenschap naar een andere Lid-Staat begeeft.

Anderzijds is in artikel 51 van het Verdrag het beginsel vastgesteld van het „behoud" van het recht op verzekeringsuitkeringen en op betaling daarvan in geval van verlegging van de woonplaats van de werknemers en hun „rechthebbenden" van de ene Lid-Staat van de Gemeenschap naar de andere. Indien de in artikel 79, lid 3, van de verordening bedoelde „schorsing" zou plaatsvinden op de door verweerster in het hoofdgeding bedoelde wijze, zou — aldus de Italiaanse regering — het beginsel worden aangetast dat de woonplaats van de rechthebbende op verzekeringsuitkeringen niet van belang is.

Bovendien is de door verweerster in het hoofdgeding gegeven uitlegging van de betrokken verordeningsbepalingen niet te verenigen met het doel om geen bevoorrechting te doen ontstaan door een cumulatie van wezenpensioen met kinderbijslagen, waarvan de som hoger is dan het bedrag, voorzien in de wettelijke regeling van de Lid-Staat welke van toepassing was op de overleden werknemer. Ten einde dit doel te bereiken, is het voldoende te bepalen dat hetgeen een wees toekomt krachtens de wettelijke regeling van de Lid-Staat welke van toepassing was op de overleden werknemer, een maximum is dat niet kan worden overschreden bij verlegging van de woonplaats naar een andere Lid-Staat. Op die manier zou de wees bij verandering van woonplaats binnen de Gemeenschap niet worden benadeeld door toepassing van een gemeenschapsregeling.

Als alternatief zou men een wees die zich van de ene Lid-Staat naar de andere verplaatst, kunnen laten kiezen (door een verklaring van zijn wettelijke vertegenwoordiger) voor een „gemengde" voorziening bestaande uit een aantal uitkeringen van instellingen uit verschillende staten en die in totaal niet lager is dan de uitkering waarop hij recht heeft krachtens de wettelijke regeling van de staat die van toepassing was op de overleden werknemer.

De Italiaanse regering wijst op de rechtspraak van het Hof in de zaak 24/75, *Petroni* (Jurispr. 1975, blz. 1149) en in de zaak 112/76, *Manzoni* (Jurispr. 1977, blz. 1647) volgens welke het doel van de artikelen 48 tot 51 EEG-Verdrag niet zou worden bereikt, indien de werknemers ten gevolge van de uitoefening van hun recht op vrij verkeer voordelen zouden verliezen, welke hun door de wettelijke regeling van een Lid-Staat zijn gewaarborgd. Dit beginsel dient eveneens te gelden voor de „rechthebbenden" van een overleden werknemer en zou moeten leiden tot een gedeeltelijke onwettigverklaring van artikel 79, lid 3.

De Italiaanse regering acht het echter mogelijk bij een juiste uitlegging van artikel 79, lid 3, toch te komen tot het beoogde doel om, zowel een bevoorrechting als een benadeling van de wees ten opzichte van hetgeen hem wordt gewaarborgd door de wettelijke regeling van een Lid-Staat, tegen te gaan. Uit de woorden „. . . worden de betrokkenen als gezinsleden van een werknemer beschouwd" blijkt immers duidelijk dat de opstellers van dit artikel vooral aan kinderbijslag hebben gedacht en voor deze uitkering een regeling hebben willen vaststellen. De verbinding met uitkeringen die niet „van dezelfde aard" zijn als de kinderbijslagen, volgt niet uit artikel 79, lid 3, maar uit de verwijzing naar „lid 2 van de artikelen 77 en 78".

Men zou dan ook kunnen verdedigen dat deze verbinding alleen een schorsing meebrengt in het geval van uitkeringen van „dezelfde aard", beter gezegd, dat artikel 79, lid 3, de cumulering verbiedt van kinderbijslagen die aan dezelfde wees krachtens de wettelijke regelingen van verschillende Lid-Staten toekomen.

Anderzijds bedenke men dat de „aanspraak op gezins- of kinderbijslagen" krachtens de wettelijke regeling van de Lid-Staat waar de in genoemd artikel 79, lid 3, bedoelde beroepswerkzaamheden worden uitgeoefend, geen „recht"

is waarvan men niet kan afzien. Het is dan ook niet uitgesloten dat de wees (of zijn wettelijke vertegenwoordiger) van dit „recht" kan afzien voor het gedeelte dat het bedrag van de tevoren verkregen uitkeringen te boven gaat, en aldus kan opteren voor de behandeling die voor hem het gunstigst is.

De Italiaanse regering zou de gestelde vragen als volgt willen beantwoorden:

— de bepaling van artikel 79, lid 3, van verordening (EEG) nr. 1408/71 moet aldus worden verstaan dat zij de cumulering uitsluit van verschillende kinderbijslagen die in theorie krachtens de wettelijke regeling van verschillende Lid-Staten „voor" hetzelfde „kind" verschuldigd zijn, doch niet de cumulering van een in een Lid-Staat toegekend wezenpensioen met kinderbijslagen die in een andere Lid-Staat worden toegekend aan de persoon die wordt geacht te voorzien in het onderhoud van de wees.

— subsidiair dient de bepaling van artikel 79, lid 3, van verordening (EEG) nr. 1408/71 aldus te worden verstaan dat zij het kind de mogelijkheid toekent te kiezen voor handhaving van de uitkeringen waarop het krachtens de artikelen 77 en 78 van deze verordening aanspraak kan maken, voor het gedeelte dat noodzakelijk is om een behandeling te waarborgen die even gunstig is als die welke het van tevoren genoot.

De *Commissie* merkt om te beginnen op dat, anders dan de algemene regeling van artikel 12, leden 2 en 3, van verordening (EEG) nr. 1408/71, artikel 79, lid 3, een bijzonder gemeenschapsrechtelijk cumuleringsverbod bevat.

Vervolgens onderzoekt de Commissie of het juist is dat, zoals de verwijzende rechter in zijn vragen schijnt aan te nemen, de aanspraak van verzoekers in het hoofdgeding op wezenrente *onder de personele werkingssfeer van verordening (EEG) nr. 1408/71 valt;* zij wijst er op dat uit de feiten in het hoofdgeding nergens blijkt dat de overleden vader, de moeder of de stiefvader van verzoekers migrerende werknemers binnen de Gemeenschap zijn of zijn geweest. Onder deze omstandigheden is het slechts dan mogelijk de aanspraken van verzoekers op een Duitse wezenrente en op Belgische kinderbijslagen te coördineren volgens artikel 79, lid 3, wanneer de personele werkingssfeer hiervan niet alleen de werknemers omvat die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen, doch ook werknemers die zich niet verplaatsen.

Zo artikel 78, lid 2, evenals artikel 2, lid 1, (de algemene bepaling inzake de personele werkingssfeer van de verordening) uitdrukkelijk de werknemers omvat, op wie de wetgeving van een of meer Lid-Staten van toepassing is of geweest is, dan wordt hierbij enkel in aanmerking genomen dat niet alle verplaatsingen noodzakelijk aanleiding geven tot toepassing van verschillende nationale rechtsstelsels. Het is bij voorbeeld mogelijk dat een werknemer zich verplaatst alvorens een eerste werkkring te zoeken. Hieruit volgt dat artikel 79, lid 3, der verordening alleen betrekking heeft op uitkeringen voor wezen die door de verplaatsing van een der ouders direct of indirect worden getroffen, en niet op die wezen die om andere zelfstandige redenen rechten ontlenen aan de wettelijke regeling van verschillende Lid-Staten. De schorsing van de Duitse wezenrente richt zich in het onderhavige geval derhalve niet naar het gemeenschapsrecht, maar naar de bepalingen van de RVO.

Alleen voor het geval dat — in tegenstelling tot hetgeen volgens de Commissie volgt uit de feiten in het hoofdgeding — zich hier een cumulatie van Duitse wezenrente en Belgische kinderbijslag voordoet doordat de vader of stiefvader van verzoekers zich tussen de betrokken Lid-Staten heeft verplaatst, gaat de Commissie in op de door het verwijzende college gestelde vragen, waarbij

zij begint met de laatste vraag, daar bij bevestigende beantwoording hiervan de twee eerste vragen niet meer aan de orde komen.

Hoewel wezenrente en kinderbijslag twee geheel verschillende uitkeringen zijn, heeft artikel 79, lid 3, betrekking op gezinsbijslagen voor wezen zowel in hun algemene hoedanigheid van kinderen als in hun bijzondere hoedanigheid van wezen. Bovendien geeft deze bepaling een algemene regeling voor de cumulatie van uitkeringen in de zin van artikel 78 met uitkeringen in de staat van verblijf, die zijn gebaseerd op het verrichten van beroepswerkzaamheden. De cumulatie van deze uitkeringen zou dan leiden tot schorsing van de aanspraken in de volgens artikel 78 bevoegde Lid-Staat.

Voor een juist begrip van artikel 79, lid 3, dient men echter te bedenken dat deze bepaling slechts betrekking heeft op één van de twee cumulatiemogelijkheden, namelijk de cumulatie met uitkeringen op grond van beroepswerkzaamheden, en niet op de cumulatie met uitkeringen op grond van de woonplaats. Deze tweede cumulatiemogelijkheid wordt geregeld in artikel 10, lid 2, sub b, van verordening nr. 574/72 (zoals gewijzigd bij verordening nr. 878/73) waarin de wijze van toepassing van verordening nr. 1408/71 is vastgesteld. Deze beide bepalingen tezamen geven een volledig beeld van de gemeenschapsregeling betreffende alle cumulatiemogelijkheden.

De cumulatie van aanspraken op kinderbijslagen en op aanvullende of bijzondere bijslagen voor wezen met aanspraken op gezins- of kinderbijslagen in het land van verblijf van de wezen is in deze bepalingen als volgt geregeld:

1. Wanneer de aanspraken in het land van verblijf bestaan op grond van verrichte beroepswerkzaamheden, worden de aanspraken op grond van artikel 78 geschorst (artikel 79, lid 3).

2. Wanneer de aanspraken in het land van verblijf onafhankelijk van verzekerings- of arbeidsvoorwaarden bestaan en de voor de wees opkomende persoon op het grondgebied van deze staat

   a) geen beroepswerkzaamheden uitoefent, worden de aanspraken in het land van verblijf geschorst (artikel 10, lid 1, sub b);

   b) wel een beroepswerkzaamheid uitoefent, worden de aanspraken op grond van artikel 78 geschorst, doch niet de aanspraken op andere uitkeringen dan de kinderbijslagen, dat wil zeggen op uitkeringen of renten voor wezen (artikel 10, sub b).

De uitzondering onder 2, sub b, is in het onderhavige geval van belang, omdat hieruit kan worden geconcludeerd dat de cumulatie van bijzondere bijslagen of pensioenen of renten voor wezen, welke worden uitgekeerd in de krachtens artikel 78 bevoegde staat, met de gezinsbijslagen welke worden uitgekeerd in de staat van verblijf waar de beroepswerkzaamheden worden uitgeoefend, niet alleen niet zou moeten worden verboden, doch zelfs zou moeten worden gewaarborgd. Wat echter geldt voor artikel 10, lid 1, sub b, kan voor artikel 79, lid 3, niet verkeerd zijn.

Artikel 10, lid 1, sub b, kan derhalve worden opgevat als bevestiging van de veronderstelling dat de cumulatie van aan wezen in hun specifieke hoedanigheid toegekende uitkeringen met kinderbijslagen die onafhankelijk zijn van deze bijzondere status, uit sociaal oogpunt niet ongerechtvaardigd is.

Concluderend is de Commissie van mening dat de gestelde vragen als volgt beantwoord kunnen worden:

1. Artikel 79, lid 3, van verordening nr. 1408/71 verbiedt de cumulatie van aanspraken krachtens artikel 78 en artikel 79, lid 2, dezer verordening met aanspraken op gezins- of kinderbijsla-

gen op grond van verrichte beroepswerkzaamheden wanneer de cumulatie van deze aanspraken voortvloeit uit omstandigheden die verband houden met de migratie van de verzekerde werknemer binnen de Gemeenschap.

2. De aanspraak op aanvullende of bijzondere bijslagen voor wezen of op wezenpensioenen of -renten in de zin van artikel 78 wordt krachtens artikel 79, lid 3, slechts in zovere geschorst, als deze wordt gecumuleerd met soortgelijke aanspraken op gezins- of kinderbijslagen op grond van verrichte beroepswerkzaamheden.

III — Mondelinge behandeling

Overwegende dat verzoekers in het hoofdgeding, ten deze vertegenwoordigd door L. Dahmen, en de Commissie der Europese Gemeenschappen, ten deze vertegenwoordigd door haar gemachtigde N. Koch, ter terechtzitting van 15 februari 1978 mondelinge opmerkingen hebben gemaakt.

Overwegende dat de advocaat-generaal ter terechtzitting van 2 maart 1978 conclusie heeft genomen.

Ten aanzien van het recht

1 Overwegendedat het Landessozialgericht für das Land Nordrhein-Westfalen te Essen bij beschikking van 1 september 1977, ingekomen ten Hove op 27 september 1977, krachtens artikel 177 EEG-Verdrag een aantal vragen heeft gesteld inzake de uitlegging van artikel 79, lid 3, van verordening (EEG) nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen (PB L 149 van 1971, blz. 2);

2 dat uit het dossier blijkt dat verzoekers in het hoofdgeding, minderjarige kinderen van Duitse nationaliteit, na de scheiding van hun ouders in de Bondsrepubliek Duitsland en na het tweede huwelijk van hun moeder met een Belgisch onderdaan, thans bij hun moeder en hun stiefvader in België wonen;

dat verzoekers in het hoofdgeding bij het verwijzende college opkomen tegen het besluit van het bevoegde Duitse sociale zekerheidsorgaan, waarbij hun wegens het overlijden van hun vader weliswaar een aanspraak op wezenrente werd toegekend, doch deze aanspraak werd geschorst op grond dat de stiefvader van verzoekers voor hen kinderbijslag krijgt krachtens de Belgische wettelijke regeling;

dat het bevoegde Duitse orgaan het schorsingsbesluit heeft gebaseerd op artikel 79, lid 3, van verordening nr. 1408/71, volgens hetwelk de aanspraak op

bijslagen voor wezen, verschuldigd krachtens onder meer artikel 78, wordt geschorst „indien voor de kinderen krachtens de wettelijke regeling van een Lid-Staat op grond van verrichte beroepswerkzaamheden recht op gezins- of kinderbijslagen bestaat. In dat geval worden de betrokkenen als gezinsleden van een werknemer beschouwd";

3 Overwegende dat het nationale rechtscollege in de eerste plaats vraagt of, gelet op artikel 79, lid 3, der verordening, de aanspraak op een Duits wezenpensioen ten volle sluimert of slechts voor zover de som van het Duitse wezenpensioen en de Belgische gezinsvergoeding de som van het Duitse wezenpensioen en het Duitse wettelijke „Kindergeld" te boven gaat;

dat het college in de tweede plaats vraagt of artikel 79, lid 3, in die zin moet worden opgevat, dat de aanspraken op de vergoedingen, verschuldigd krachtens de artikelen 77, 78 en 79, lid 2, der verordening ter voorkoming van cumulatie alleen worden geschorst indien soortgelijke aanspraken in een andere Lid-Staat bestaan;

De personele werkingssfeer van de verordening

4 Overwegende dat de Commissie de vraag heeft opgeworpen of verordening nr. 1408/71 in het onderhavige geval wel van toepassing is, aangezien noch de vader noch de moeder noch de stiefvader van verzoekers in het hoofdgeding zich van de ene Lid-Staat naar de andere heeft verplaatst ter uitoefening van werkzaamheden;

5 Overwegende dat de personele werkingssfeer van verordening nr. 1408/71, evenals van de vroegere verordening nr. 3, volgens haar opschrift niet alleen loontrekkenden omvat, doch ook hun gezinsleden die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen;

dat aldus luidens lid 1 van artikel 2, waarin de personele werkingssfeer van verordening nr. 1408/71 wordt omschreven, de verordening van toepassing is op de nagelaten betrekkingen van de werknemers op wie de wetgeving van een of meer Lid-Staten van toepassing is of geweest is;

dat blijkens de algemene bewoordingen dezer bepalingen de toepassing der verordening zich niet beperkt tot werknemers of nagelaten betrekkingen van werknemers, welke in meerdere Lid-Staten werkzaam zijn geweest of welke werkzaam zijn of waren in één Lid-Staat, terwijl zij verblijven of verbleven in een andere;

dat de verordening derhalve evenzeer van toepassing is, wanneer niet de werknemer zelf, doch één zijner nagelaten betrekkingen zijn woonplaats vestigt in een andere Lid-Staat;

Ten aanzien van de gestelde vragen

6 Overwegende dat eerst de tweede vraag dient te worden behandeld, aangezien bij bevestigende beantwoording daarvan de beide alternatieven van de eerste vraag zonder voorwerp geraken;

7 dat artikel 78 der verordening, dat handelt over bijslagen voor wezen, in lid 1 bepaalt dat onder „bijslagen" worden verstaan „kinderbijslagen, en eventueel aanvullende of bijzondere bijslagen voor wezen, alsmede wezenpensioenen of wezenrenten . . .";

dat ook al zijn in dit artikel dat ten doel heeft de wettelijke regeling aan te wijzen volgens welke de uitkeringen voor wezen moeten worden toegekend, kinderbijslagen en wezenrenten samengenoemd, deze twee soorten uitkeringen toch duidelijk van verschillende aard zijn, hetgeen trouwens ook wordt erkend in artikel 4, lid 1, der verordening, waarin een uitdrukkelijk onderscheid wordt gemaakt tussen uitkeringen aan nagelaten betrekkingen en gezinsbijslagen;

dat enerzijds volgens artikel 1, sub u, ii, der verordening onder „kinderbijslag" worden verstaan „de periodieke uitkeringen welke uitsluitend op grond van het aantal gezinsleden en eventueel van hun leeftijd worden toegekend";

dat kinderbijslagen volgens het systeem van verordening nr. 1408/71 hun oorsprong vinden in een feitelijke arbeidsverhouding (zelfs indien de werknemer niet meer werkzaam is) en rechtstreeks en uitsluitend aan de werknemer zelf toekomen;

dat anderzijds de wezenrente rechtstreeks en uitsluitend aan de wees zelf toekomt en evenals de overige uitkeringen aan nagelaten betrekkingen het gevolg is van een vroegere arbeidsverhouding die met de dood van de werknemer is vervallen;

dat in het licht van deze overwegingen de bepaling van artikel 79, lid 3, van verordening nr. 1408/71 dient te worden uitgelegd;

8 Overwegende dat met de bepaling dat, indien voor de kinderen krachtens de wettelijke regeling van een Lid-Staat op grond van verrichte beroepswerkzaamheden recht op gezins- of kinderbijslagen bestaat, „de aanspraken op de bijslagen, verschuldigd krachtens ... (artikel 78) worden geschorst", artikel 79, lid 3, een communautaire anti-cumulatieregel geeft, die moet worden uitgelegd in het kader van het systeem en de doeleinden van de verordening;

dat, zoals reeds aangegeven, de in artikel 78 bedoelde uitkeringen niet alleen wezenrenten omvatten, doch ook kinderbijslagen, dus een categorie uitkeringen waarop aanspraak bestaat uit hoofde van de aanwezigheid van een ten laste komend kind en op grond van verrichte beroepswerkzaamheden;

dat het zou indruisen tegen het doeleinde van de communautaire anti-cumulatieregels op het gebied van de sociale zekerheid, indien de toekenning van een uitkering aan een rechthebbende ongunstig zou kunnen worden beïnvloed doordat een andere rechthebbende een uitkering krijgt;

dat derhalve artikel 79, lid 3, bepalende dat „de aanspraken op de bijslagen, verschuldigd krachtens ..." artikel 78 „worden geschorst, indien voor de kinderen ... recht op gezins- of kinderbijslagen bestaat", aldus dient te worden uitgelegd, dat de „aanspraken op de bijslagen" moeten toekomen aan een en dezelfde gerechtigde;

dat een dergelijke uitlegging in overeenstemming is met alle andere anti-cumulatiebepalingen van de gemeenschapsregeling inzake de sociale zekerheid en inzonderheid met artikel 12 van verordening nr. 1408/71, welke slechts betrekking hebben op uitkeringen van dezelfde aard;

dat bovendien uit het dossier blijkt dat, wanneer de betrokken wezen in de Bondsrepubliek Duitsland zouden zijn gebleven ten laste van een daar wonende stiefvader, zowel de wezenrenten alsook de kinderbijslagen zouden zijn toegekend door de bevoegde Duitse instellingen;

9 dat uit het voorgaande volgt dat op de tweede vraag dient te worden geantwoord dat de aanspraak op de in artikel 79, lid 3, van verordening nr. 1408/71 genoemde uitkeringen ingevolge deze bepaling ter voorkoming van dubbele uitkeringen slechts wordt geschorst, voor zover deze cumuleert met aanspraken op uitkeringen van dezelfde aard, die op grond van verrichte beroepswerkzaamheden bestaan;

10 dat de eerste vraag daarmede zonder voorwerp is geraakt;

Ten aanzien van de kosten

11 Overwegende dat de kosten, door de Commissie en door de Italiaanse regering wegens indiening hunner opmerkingen bij het Hof gemaakt, niet voor vergoeding in aanmerking kunnen komen;

dat de procedure ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding als een aldaar gerezen incident is te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen;

HET HOF VAN JUSTITIE,

uitspraak doende op de door het Landessozialgericht für das Land Nordrhein-Westfalen bij beschikking van 1 september 1977 gestelde vragen, verklaart voor recht:

De aanspraak op de in artikel 79, lid 3, van 's Raads verordening nr. 1408/71 bedoelde uitkeringen wordt ingevolge deze bepaling ter voorkoming van dubbele uitkeringen slechts geschorst, voor zover deze cumuleert met aanspraken op uitkeringen van dezelfde aard, die op grond van verrichte beroepswerkzaamheden bestaan.

Kutscher Sørensen Bosco

Mertens de Wilmars Pescatore Mackenzie Stuart O'Keeffe

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op zestien maart negentienhonderdachtenzeventig.

De griffier

A. Van Houtte

De president

H. Kutscher